

Sisällysluettelo

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta
2. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt
3. Opiskeluhoollon yhteistyö
 - 3.1 Yhteistyö koulun omien toimijoiden sekä ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa
 - 3.2. Vanhempainyhdistyksen ja koulun toiminta
 - 3.3 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminta Helsingin normaalilyseossa
 - 3.3.1 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminnan tavoitteet
 - 3.3.2 Tukioppilas- ja tutortoiminnan vuosi
 - 3.3.3 Tukioppilas- ja tutortoiminnan kehittämiskohteita tulevaisuudessa
 - 3.4 Helsingin normaalilyseon oppilaskunta
 - 3.4.1 Oppilaskuntatoiminnan tavoitteet
 - 3.4.2 Oppilaskunnan vuosi
 - 3.4.3 Oppilaskunnan kehittämiskohteita tulevaisuudessa
 - 3.5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö Helsingin normaalilyseossa
 - 3.5.1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus
 - 3.5.2 Tasa-arvotyöryhmän toiminta
 - 3.5.3 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi
 - 3.6 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
 - 3.7 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
 - 3.8 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
- 4 Helsingin normaalilyseon järjestyssäännöt
- 5 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
- 6 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- 7 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- 8 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- 9 Toiminta äkillisessä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa (kriisisuunnitelma)

LIITTEET Turvallisuus- ja kriisisuunnitelma
Toimintaohjeet tapaturman sattuessa
Kiusaamisen vastainen suunnitelma
Päihdetyön toimintaohjelma

OPPILAITOSYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI JA TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMINEN

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Helsingin normaalilyseossa on opiskeluhuollon henkilöstöä seuraavasti:

- kaksi erityisopettajaa
- yksi kuraattori (4pv / vk)
- yksi terveydenhoitaja (4pv / vk)
- yksi koululääkäri (1 pv / vk)
- yksi koulupsykologi (3 pv / vk)
- kaksi opinto-ohjaajaa
- lisäksi tarvittaessa yhteys lastensuojeluun ja muuhun sosiaalitoimeen ja yhteys lasten psykiatriseen palveluun
- Helsingin normaalilyseo tekee Korkeavuoren kadun nuorisotoimen yksikön ja muun nuorisotoimen kanssa yhteistyötä (esim. 7-luokkalaisten tutustumispäivä)

Vuosittainen laaditaan suunnitelma sekä oppilaskohtaiselle että yhteisölliselle opiskelu- huoltotoiminnalle. Tämän suunnitelman arviointia tehdään kahdella tavalla:

- määrällinen: yksittäiset oppilaskäynnit sekä asiantuntijaryhmien määrä
- laadullinen: kysely opiskeluhuollon toimivuudesta

Arviointitulosten läpikäynti ennen seuraavan vuoden vuosittaisen suunnitelman tekoa ke- vätlukukauden lopussa.

Koko opettajakuntaa koskevat pedagogiset iltapäivät sekä muut vastaavat koulun sisäiset koulutukset ja perehdyttämiset opiskeluhoitotyöhön liittyen ja niihin liittyvä vuorovaikutus opettajakunnan kanssa. Luokanohjaajien tukena toimii pedagogisen tuen ryhmä, johon kuuluvat erityisopettajat, opinto-ohjaajat, koulukuraattori, sekä peruskoulun rehtori ja tarvittaessa terveydenhoitaja sekä koulupsykologi.

Koulukuraattorilta saa apua, jos lapsella tai nuorella on pulmia koulunkäynnissä, kaveri- suhteissa tai hänen elämässään tapahtuu muutoksia. Nuori voi saada tukea koulukuraatto- rilta myös omaan elämäänsä ja kehitykseensä liittyvissä asioissa. Vanhemmat voivat kes- kustella koulukuraattorin kanssa kotitilanteesta tai kasvatusasioista. Ratkaisuja pulmatilan- teisiin etsitään yhdessä vanhempien ja koulun muiden aikuisten kanssa. Ratkaisukeskei- syys ja sovitteleva työote ovat kuraattorin työn lähtökohtina Helsingin normaalilyseossa. Koulukuraattorin tehtäviinsä kuuluu koulun oppilaiden koulun käynnin ja sosiaalisen hyvin- voinnin tukeminen. Oppilaat voivat tulla keskustelemaan erilaisista ongelmistaan, kaveri- suhteistaan, jaksamisestaan ja toiveistaan suoraan kuraattorille.

Oppilashuoltoryhmä sekä koulun henkilökunta voivat ohjata oppilaan kuraattorin puheille, kun on tarvetta oppilaan koulun käynnin tukemiseen, sosiaalisten pulmatilanteiden purka- miseen tai koulumotivaation etsimiseen.

Vanhemmat voivat olla myös suoraan yhteydessä kuraattoriin, mikäli toivovat tukea van- hemmuuteen tai oman lapsen sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä, kuten esimerkiksi oppilaiden välisiin suhteisiin liittyvissä huomioissa.

Koulupsykologityön tarkoituksena on psykologisin menetelmin tapahtuva oppilaiden kou- lunkäynnin ja muun hyvinvoinnin tukeminen. Tätä varten koulupsykologi on oppilaiden ja

vanhempien tavattavissa keskusteluja ja neuvotteluja varten. Koulupsykologi toimii yhteistyössä myös opettajien ja muun henkilökunnan kanssa sekä tekee tarvittaessa psykologisia tutkimuksia, haastatteluja ja havainnointia. Koulupsykologin työskentely tapahtuu terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimintaa ja potilaiden oikeuksia koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Lukion psykologin tehtävänä on edistää opiskelijoiden hyvinvointia sekä tukea opiskelua. Häntä voidaan tarvita silloin, kun pulmat liittyvät opiskeluun, tunne-elämään, ihmissuhteisiin tai elämän muutoksiin. Nuori voi itse ottaa yhteyttä psykologiin. Yhteyttä kannattaa ottaa jo silloin, kun ongelmat ovat pieniä. Myös huoltajat voivat olla yhteydessä psykologiin, kun he ovat huolissaan nuorestaan tai kun he esim. haluavat keskustella nuoren elämäntilanteeseen vaikuttavista asioista.”

Helsingin normaalilyseossa **osa-aikaisen erityisopetuksen** tavoitteena on auttaa oppilaita selviytymään edellytystensä mukaisesti peruskoulun yleisistä tavoitteista. Tähän pyritään yksilöllistämällä opetus oppilaiden tarpeiden mukaan. Erityisopetuksella tuetaan omassa luokassa tai perusopetusryhmässä tapahtuvaa oppimista yksilöllisenä opetuksena, pienryhmäopetuksena tai luokassa tapahtuvana samanaikaisopetuksena. Helsingin normaalilyseon osa-aikaisen erityisopetuksen alueet ovat:

- lukemis- ja kirjoittamishäiriöisten erityisopetus
- matematiikan, kielten ja muiden oppiaineiden erityisopetus
- tunne-elämän ja sosiaalisen toiminnan kehitystä tukeva erityisopetus
- oppimisvaikeuksisten oppilaiden erityisopetus

Erityisopetuksen avulla tuetaan oppilaan opiskelu- ja sosiaalisia taitoja, itseluottamusta ja koulumotivaatiota. Oppilaan tukeminen aloitetaan mahdollisimman varhain.

Erityisopettajien tehtäviin sisältyy:

- erityisopetus eri oppiaineissa
- yhteistyö oppilaiden huoltajien, opettajien, rehtoreiden, koulun muun oppilashuollon sekä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa
- yksilö- ja ryhmädiagnostisten kokeiden ja testien järjestäminen peruskoulussa ja lukiossa
- lausuntojen antaminen
- konsultointiapu aineenopettajille
- laaja-alaisen erityisopetuskoulutuksen harjoittelun ohjaaminen

2. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Helsingin normaalilyseossa toimii yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä, johon pedagogisen opiskeluhuoltoryhmän lisäksi kuuluu aineenopettajia (oppilaskuntien hallitusten ja tuki- ja tutoroppilaiden ohjaajat sekä luokan- ja ryhmänohjaaja, vanhempainyhdistyksen opettaja-edustaja) sekä vanhempainedustaja, oppilas- ja opiskelijajäseniä ja muun henkilökunnan edustaja. Ryhmä kokoontuu 4-5 kertaa lukuvuodessa pohtimaan yhteisöllisiä ja opiskeluhuollollisia ennaltaehkäiseviä toimia koulussamme. Ryhmä perustettiin syksyllä 2014. Lisäksi koulussamme toimii pedagogisen tuen ryhmä, jonka tehtävä on toimia paitsi oppilaan tukena myös opettajien konsultatiivisena apuna.

3. Opiskeluhuollon yhteistyö

3.1 Yhteistyö koulun omien toimijoiden sekä ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa

Opiskeluhoitoa toteutetaan ja ratkaisuja etsitään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Helsingin normaalilyseo tekee yhteistyötä eteläisen alueen toimijoiden kanssa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa eri tilanteissa. Alueella kokoontuu nuorisotyöryhmä, johon kuuluu alueen eri toimijoita kuten koulut, nuorisotoimi, Klaari, leikkipuistot, poliisi, lastensuojelu jne. Yhteistyötä tehdään, koska nuorten hyvinvointi on kaikkien yhteinen asia. Toiminta saattaa olla kaikille avointa tai suunnattu jollekin tietylle kohderyhmälle. Alueen yhteistyötä pyritään kehittämään yhteisölliseksi ja muutoksiin kykeneväksi.

3.2. Vanhempainyhdistyksen ja koulun toiminta

Helsingin normaalilyseon vanhempainyhdistyksen tehtävänä on edistää kodin ja koulun yhteistyötä, luoda keskustelua vanhempien ja koulun välille opiskelu- ja kasvatuskysymyksissä sekä edistää hyvän oppimis- ja kasvu ympäristön luomista oppilaille. Lisäksi tavoitteenamme on tukea nuorten tasapainoista kokonaiskehitystä sekä kannustaa oppilaita hyvään toveruuteen ja koulusuorituksiin sekä työrauhan ylläpitoon.

Vanhempainyhdistys toimii normaalilyseon vanhempien ja koulun yhteistyöelimenä. Yhdistys tekee aktiivista yhteistyötä koulun johdon kanssa ja yhdistyksen edustajat ovat mukana kehittämässä koulun ruokala - ja kirjastotoimintaa. Yhdistys tukee koulun harrastus- ja kerhotoimintaa sekä kirjastoa ja jakaa keväisin oppilasstipendejä. Peruskoulun oppilaskunta on aloittamassa aktiivisen yhteistyön yhdistyksen kanssa. Yhdistys on mukana järjestämässä kasvatustyötä tukevia luento- ja keskustelutilaisuuksia vanhemmille, opettajille ja opetusharjoittelijoille.

3.3 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminta Helsingin normaalilyseossa

3.3.1 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminnan tavoitteet

Peruskoulun tukioppilas- ja lukion tutoropiskelijatoiminta on vapaaehtoista, vertaistukeen perustuvaa toimintaa. Niiden tavoitteena on luoda ja ylläpitää myönteistä ilmapiiriä koulussa, vaikuttaa hyvien toverisuhteiden syntyyn sekä ehkäistä koulukiusaamista ja yksinäisyyttä.

Tukioppilaat ovat 9.-luokkalaisia vapaaehtoisia nuoria, jotka toimivat erityisesti seitsemäsluokkalaisten tukena. Jokaisella tukioppilaalla on oma kummiluokkansa. Tutoropiskelijat ovat lukion toisluokkalaisia ja heidän tehtävänä on tukea erityisesti lukionsa aloittavia opiskelijoita.

3.3.2 Tukioppilas- ja tutortoiminnan vuosi

Tukioppilastoiminta alkaa lukuvuoden alussa valmistautumisella seitsemäsluokkalaisten Luukissa pidettävää ryhmäytymispäivää varten. Luukki-päivä sekä tukioppilaiden koulutus päivää varten toteutetaan yhteistyössä Helsingin Punavuoren nuorisotalo Betanian nuorisohjaajien kanssa. Luukissa tukioppilaat ovat vastuussa aamupäivän ohjelmasta, jolloin he ohjaavat valitsemiaan leikkejä kummiluokilleen.

Syksyn kuluessa tukioppilaat julistavat koulurauhan koko koulun yhteisessä päivänavauksessa, pitävät leikkitunteja kummiluokilleen sekä vierailevat opetusharjoittelijoiden koulu yhteisönä -ryhmissä. Loppusyksyllä pidetään seitsemäsluokkalaisten mopodisco, jonka suunnittelu ja toteutus on pitkälti tukioppilaiden vastuulla.

Kevätkaudella toiminta orientoituu seuraavan vuoden seitsemäsluokkalaisten vastaanottamiseen sekä uusien tukioppilaiden valintaan ja koulutukseen. Tukioppilaat vierailevat lähistön alakouluissa esittelemässä Norssia. Lisäksi he tutustuttavat kuudesluokkalaisia ja heidän huoltajiaan koulumme tiloihin ja yläkoulun käytäntöihin. Halukkaat tukioppilaat osallistuvat Valintojen storiin, joka on Klaari Helsingin järjestämä kuudesluokkalaisille suunnattu päihdekasvatustapahtuma.

Loppukeväällä toteutetaan uusien tukioppilaiden haku ja valinta. Tukioppilaat käyvät mainostamassa toimintaa kahdeksaslukkalaisille. He osallistuvat uusien tukioppilaiden haastatteluihin sekä koulutukseen yhdessä ohjaajien kanssa.

Tutoropiskelijoiden toimintakausi alkaa loppukeväästä, jolloin heitä koulutetaan tehtävänsä. Uudet tutorit tapaavat edellisen vuoden tutoreina toimineet opiskelijat, jotka kertovat omasta toimintavuodestaan ja näin siirtävät kokemuksellista tietoa uusien tutoreiden hyödynnettäväksi. Tutorit suunnittelevat keväällä lukuvuoden alkuun sijoittuvan uusien lukiolaisten Kiljavan retken, joka toteutetaan koulun johdon, opettajien, opinto-ohjaajan ja opiskeluhuoltoryhmän jäsenten ja alueen nuorisotoimen yhteistyönä. Tutoreilla on pääasiallinen vastuu uusien opiskelijoita ryhmäyttävän Kiljava retken suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tutorit toimivat ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien apuna opastaen uusia opiskelijoita lukuvuoden käynnistyessä (mm. kurssivalintojen tekeminen). Tutorit vierailevat peruskoulu- ja opinto-ohjauksen tunneilla kertomassa lukio-opiskelusta, järjestävät monenlaista lukiolaisille suunnattua toimintaa lukuvuoden aikana ja osallistuvat merkittävällä panostuksellaan lukion vanhempainiltojen järjestämiseen (mm. ykkösten vanhempainilta ja lukion avoimet ovet).

3.3.3 Kehittämiskohteita tulevaisuudessa

Tukioppilaiden koulutusta eri teemoista voisi tulevaisuudessa lisätä sekä jakaa tasaisemmin lukuvuoden varrelle.

Tutoropiskelijoiden valinnassa pyritään edelleen huomioimaan opiskelijoiden taustojen kirjo (eri uskontokunnat, kotikieli, sukupuolijakauma, lähtökoulut), jotta he yhdessä muo-

dostaisivat heterogeenisen vertaistuen uusille lukiolaisille. Tutortoiminnalla pyritään osaltaan vaikuttamaan koulun positiiviseen opiskeluilmapiiiriin niin, että kaikkien on hyvä ja turvallista työskennellä yhteisössämme.

3.4 Helsingin normaalilyseon oppilaskunta ja opiskelijakunta

3.4.1 Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan tavoitteet

Peruskoulun oppilaskuntaan kuuluvat kaikki peruskoulun oppilaat ja lukion opiskelijakuntaan kaikki lukion opiskelijat. Oppilas- ja opiskelijakuntia edustavat hallitukset, jotka suunnittelevat ja edistävät oppilaiden ja opiskelijoiden yhteistoimintaa sekä viihtyvyyttä ja ovat mukana koulun päätöksenteossa.

3.4.2 Oppilas- ja opiskelijakuntien vuosi

Peruskoulun oppilaskunnan toiminta alkaa heti lukuvuoden alussa, kun jokainen luokka valitsee keskuudestaan kaksi edustajaa, puheenjohtajan ja varajäsenen, oppilaskunnan hallitukseen. Hallitus kokoontuu ensimmäisen kerran heti lukuvuoden alussa järjestäytymiskokoukseen, jossa se valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sihteerit. Puheenjohtaja valitaan hallituksen jäsenistä ohjaavien opettajien osoittamalla tavalla. Hallituksen toimikausi on lukuvuosi.

Lukion opiskelijakunnan hallituksen toimikausi on kalenterivuosi. Tammikuussa järjestetään opiskelijakunnan yleiskokous, jonka yhteydessä pidetään hallitusvaalit. Ehdokkaaksi voivat asettua kaikki lukion opiskelijakunnan jäsenet lukuun ottamatta niitä, joiden jäsenyys opiskelijakunnassa päättyy kuluvan kalenterivuoden aikana. Hallituksen järjestäytymiskokouksessa valitaan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteerit ja rahastonhoitaja.

Hallitusten järjestäytymiskokouksissa valitaan edustajat koulun työryhmiin ja toimikuntiin. Oppilas- ja opiskelijakunnat voivat valita keskuudestaan edustajat myös opettaja- ja henkilökuntakokouksiin. Heillä on mahdollisuus kertoa kokouksissa ajankohtaisista asioistaan koulun henkilökunnalle sekä kuulla koulun toimintaan liittyviä asioita.

Hallitukset kokoontuvat säännöllisesti lukuvuoden kuluessa. Kokouksissa annetaan lausuntoja ja tehdään aloitteita koulun toimintaan liittyvissä asioissa, keskustellaan oppilaiden ja opiskelijoiden kehitysideoista sekä suunnitellaan ja järjestetään erilaisia tapahtumia.

Peruskoulun oppilaskunnan hallituksella on palautelaatikko, johon oppilaat voivat laittaa omia ideoitaan ja ehdotuksiaan eteenpäin vietäväksi. Palautteen myötä hallitus on pyrkinyt vaikuttamaan esimerkiksi välipalojen terveellisyyteen, kouluviihtyvyyteen, teemapäivien lisäämiseen sekä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksiin oppitunneilla. Lukion opiskelijakunnan jäsenet voivat antaa hallitukselle asioita käsiteltäviksi ottamalla yhteyttä hallituksen jäseniin tai ohjaavaan opettajaan suullisesti tai esimerkiksi sosiaalisen median kautta.

3.4.3 Oppilas- ja opiskelijakunnan kehittämiskohteita tulevaisuudessa

Peruskoulun oppilaskunnan hallituksen toiminta pyrkii tulevaisuudessa lisäämään oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia koulussa. Toimintaa pyritään kehittämään avoimemman keskustelun ja aktiivisemmän viestinnän suuntaan. Tämän lisäksi tulevaisuuden tavoitteena

on lisätä yhteistyötä myös vanhempien kanssa, mistä esimerkkinä on yhteistyön aloittaminen vanhempainyhdistyksen kanssa.

Lukion opiskelijakunnan hallituksen tavoitteena on tehdä itsestään entistä näkyvämpi opiskelijoiden edustaja koulun toiminnassa ja lisätä opiskelijoiden viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä. Tulevaisuudessa toimintaan tarvittavien varojen keräämisen menetelmiä on tarkoitus kehittää mm. tekemällä yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa.

3.5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö Helsingin normaalilyseossa

3.5.1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus

Tasa-arvolain (2005) mukaan oppilaitoksilla on velvollisuus antaa sellaista opetusta ja koulutusta, joka takaa molemmille sukupuolille tasaveroiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Tasa-arvolain (5 §) määrittää, että tämä on huomiotava sekä opetuksessa että oppimateriaalien valinnassa. Kaikilla toisen asteen oppilaitoksilla tulee tasa-arvolain mukaan olla tasa-arvosuunnitelma.

Tasa-arvosuunnitelmassa tasa-arvolla tarkoitetaan ensisijaisesti sukupuolten tasa-arvoa, mutta Helsingin normaalilyseon tasa-arvosuunnitelmaan sisällytetään myös yhdenvertaisuus, joka laajentaa tasa-arvon käsitettä siten, etteivät ikä, uskonto, mielipide, terveydentila, sukupuolinen suuntautuminen, sosioekonominen tai etninen alkuperä saa aiheuttaa eriarvoista kohtelua. Jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus tuntea olevansa koulu-yhteisömme tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja hyväksyty jäsen. Helsingin normaalilyseon tasa-arvotyöryhmän tekemä valinta käsitteen laajentamisesta ei saa kuitenkaan häivyttää näkökulmaa sukupuolten tasa-arvosta. Tasa-arvolain mukaan sukupuolten tasa-arvon on näytävä opiskelijavalinnoissa, opetuksen järjestämisessä, opintosuoritusten arvioinnissa sekä häirintää ehkäisevissä ja poistavissa toimenpiteissä.

3.5.2 Tasa-arvotyöryhmän toiminta

Tasa-arvotyöryhmä perustettiin Helsingin normaalilyseoon toukokuussa 2009. Työryhmän kokoonpanoon on alusta alkaen kuulunut opetushenkilöstön lisäksi peruskoulun oppilasta ja lukion opiskelijajäseniä. Työryhmän päätöksen mukaan normaalilyseossa toteutetaan kahden vuoden välein oppilaitoksen tasa-arvotilannetta kartoittava kysely. Sen tulosten pohjalta laaditaan kahden vuoden välien toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (tasa-arvolaki 6 b §). Tasa-arvolain mukaan suunnitelma on laadittava vuosittain, mutta oppilaitoksissa kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Edellinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma toimenpide-ehdotuksineen kattoi vuodet 2010–2012. Tasa-arvosuunnitelmaan on sisällytettävä arviointi aikaisemman suunnitelman toteutumisesta, selvitys oppilaitoksen nykyisestä tasa-arvotilanteesta sekä toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi uudella suunnitelmakaudella.

3.5.3 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Tasa-arvolain mukaan oppilaitoksissa on kiinnitettävä erityistä huomioita sellaisiin toimenpiteisiin, joilla pyritään ”seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen”. Yhdenvertaisuuslaki (2004/21) puolestaan kieltää

syrynnän ”iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, va-
kaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai
muun henkilöön liittyvän syyn perusteella”.

Sekä oppilaat, opiskelijat että henkilökunta voivat luoda kouluun ilmapiiriä ja kulttuuria,
jossa syrjintää ja häirintää ei hyväksytä, ja tilanteisiin puututaan aktiivisesti. On tärkeää,
että kaikki opettajat tiedostavat mitä kiusaamisella, syrjinnällä ja häirinnällä tarkoitetaan
sekä miten eri tavoin ne voivat ilmetä niin oppilaiden kuin opettajienkin taholta. Tiedosta-
minen on avain kiusaamisen, syrjinnän ja häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Täl-
löin on myös hyvä pohtia sitä, millaisen käytöksen tai puheet oppilaat voivat kokea ahdis-
tavina, syrjivinä tai häiritsevinä.

Helsingin yliopiston tasa-arvosuunnitelmassa on runsaasti tietoa syrjinnästä ja häirinnästä
sekä toimintaohjeet kiusaamisen ja häirinnän kohteiksi joutuneille. Nämä asiat koskevat
normaalilyseota koko henkilöstön ja opetusharjoittelijoiden osalta. Normaalilyseon oppi-
laita ja opiskelijoita varten tasa-arvotyöryhmä on laatinut ohjeistus- ja toimintamallin siitä,
miten käytännössä toimitaan mahdollisissa syrjintä- ja/tai häirintätapauksissa
Opetuksessa tulee jatkossakin kiinnittää huomiota oppimateriaalivalintoihin ja pyrkiä teke-
mään sukupuolistereotyyppiä näkyviksi. On tärkeää, että oppilaat hyväksyvätään omina per-
sooninaan eikä heitä kategorisoida esimerkiksi sukupuolen mukaan.

3.6 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opin- tojen suunnittelussa

Opinto-ohjaus tukee oppilaan opiskelua, edistää itsetuntemusta ja auttaa nuorta löytä-
mään sopivat keinot toimia kouluyhteisössä. Opinto-ohjaus yhteistyössä aineenopettajien
kanssa tukee oppilaan tavoitteellista opiskelua niin, että hän saa peruskoulun päättötodis-
tuksen ja että hän siirtyy peruskoulun jälkeiseen koulutukseen. Tarvittaessa opiskelijalle
tehdään erityisjärjestelyin yksilöllinen opintopolku, joka otetaan huomioon myös ylioppilas-
kirjoituksissa. Lukio-opinnot on mahdollista suorittaa joustavasti 3-4 vuoden aikana.

Omaa moniammatillista osaamistaan opinto-ohjaaja ylläpitää osallistumalla ohjausalan
koulutustilaisuuksiin ja muihin professionaalisiin tapaamisiin. Opintojen ohjauksen yhä tär-
keämpänä osa-alueena on työelämään ja yrittäjyyteen perehtyminen käytännössä sekä
tutustuminen ammatteihin ja työpaikkoihin esimerkiksi yrityskäyntien kautta (esimerkkeinä
oppilaiden tet –jaksot, lukion tet -päivä ja opetet tai opinto-ohjaajan verkostoituminen alu-
eemme yrittäjien kanssa). Tähän yhteistyöhön (”huoltajat nuoren ammatinvalinnan tu-
kena”) olemme kutsuneet mukaan vanhempainyhdistyksemme aloitteesta myös kou-
lumme oppilaiden ja opiskelijoiden huoltajat.

Opinto-ohjaaja yhtenä moniammatillisen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon jäsenenä tekee
yhteistyötä huoltajien kanssa. Keskeisinä yhteistyömuotoina ovat oppilaiden ja vanhem-
pien kanssa käydyt ohjauskeskustelut, vanhempaintapaamiset sekä yhteydenpito kotei-
hin. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä myös muiden koulun alueen toimijoiden, kuten nuo-
riso- ja sosiaalitoimen kanssa. Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa korostuu erityisesti
nuorten siirtyessä peruskoulun ja lukion jälkeisiin jatko-opintoihin. Tällöin ohjauksen pai-
nopisteenä on ennen yhteishakuja järjestettävät oppilaitosten tutustumiskäynnit ja valinto-
jen jälkeinen ohjaus. Lukio-opintojen ohjauksessa, sekä luokkamuotoisessa- että henkilö-
kohtaisessa ohjauksessa, tarjoutuu runsaasti mahdollisuuksia tutustua niin toisen asteen

ammattilliseen jatkokoulutukseen kuin myös korkea-asteen jatko-opintoväyliin. Lukio-opinnot tähtäävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen saamiseen.

Nuorisotoimen kanssa yhteistyö painottuu seitsemäsluokkalaisten ja uusien lukiolaisten ryhmäytymisessä ja sosiaalitoimen kanssa oppilaiden yksilöllisissä tukitoimissa. Toimissaan tukioppilaina ja tutoropiskelijoita nuoret toimivat toistensa vertaistukena niin ryhmässä kuin kaverikeskustelussa.

3.7 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Työpaikalla tehdään työterveyshuollon toimesta lakisääteinen työpaikkaselvitys työterveyshuollon ja tiedekuntien ja laitosten yksityiskohtaisimmissa suunnitelmissa sovitulla tavalla pääsääntöisesti kolmen vuoden välein.

Työpaikkaselvitysten tarkoituksena on arvioida työn ja työolosuhteiden terveellisyys ja turvallisuus ottaen huomioon työpaikan altisteet, mukaan lukien sisäilmaongelmat, työn kuormittavuus, työjärjestelyt sekä tapaturmavaara ja työyhteisön henkinen ilmapiiri. Työpaikkaselvitysraportit kirjataan kouluun toimitetun tiedon lisäksi tietojärjestelmään henkilöstö- ja lakiasian toimialalle, jossa ne ovat työhyvinvointiyksikön ja työsuojelun käytettävissä toimenpiteiden suunnittelua, kehittämistä ja seuranta varten.

Koska myös kouluterveydenhuollolla on veloitteena seurata koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta yhteistyössä moniammatillisen työryhmän kanssa ja tuoda erityisesti oppilaiden näkökulma esiin, on järkevää että koulun työterveyshuolto, työsuojelu, kouluterveydenhuolto ja tarvittaessa ympäristökeskus toimivat tarkastuksessa yhteistyössä. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan tai lääkärin tulee ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä oppilaitoksen rehtorille sekä omalle esimiehelleen.

3.8 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveystiedon opettajat ja terveydenhoitaja välittävät toisilleen tietoa siitä, mitä asioita terveystiedossa opiskellaan eri vuosiluokilla ja mitä asioita terveydenhoitaja ottaa esiin terveystarkastusten yhteydessä.

4. Helsingin normaalilyseon järjestyssäännöt (hyväksytty opettajakokouksessa keväällä 2014, otettu käyttöön elokuussa 2014)

Tämän järjestyssäännön laatimiseen ovat osallistuneet sekä peruskoulun että lukion oppilaskunnat. Sääntö on voimassa koulussa, koulun välittömässä läheisyydessä ja koulun käyntiin liittyvissä tilanteissa.

Oppilaat työskentelevät koulussa sopuisasti ja toisia sekä toisten näkemyksiä ja mielipiteitä kunnioittaen: he ovat ystävällisiä ja kohteliaita toisilleen, opettajille ja muille aikuisille sekä huolehtivat koulurakennuksen ja sen ympäristön siisteydestä. Samalle he noudattavat rehtoreiden, opettajien ja muun henkilökunnan erikseen antamia ohjeita.

Läsnäolo

Oppilaat käyvät koulua säännöllisesti ja ovat läsnä oppitunneilla, koulun tilaisuuksissa ja opintorekillä sekä suorittavat koulutyöhön liittyvät tehtävät.

Oppilas voi perustellusta syystä saada luvan poissaoloon. 1-3 päiväksi luvan myöntää luokanohjaaja tai ryhmänohjaaja, sitä pidemmäksi aikaa kouluasteen rehtori. Kirjallinen loma-anomus on jätettävä henkilökohtaisesti hyvissä ajoin ennen aiottua lomaa. Lomapäätös annetaan aina kirjallisesti.

Oppilas voi sairastuessaan kesken päivän poistua koulusta. Ennen lähtöään peruskoulun oppilas ilmoittaa siitä tunnin opettajalle, luokanohjaajalleen tai kouluterveydenhoitajalle. Poissaoloselvitys tehdään Wilmaan mahdollisimman pian.

Lukiolain mukaan lukion opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta tai lupaa suorittaa kurssi itsenäisesti.

Välitunnit

Oppilaat viettävät välitunnit joko pihalla tai rauhallisesti käyttäytyen sisätiloissa. Omalla vastuullaan oppilas voi viettää välitunnin myös koulun välittömässä läheisyydessä.

Päihteiden käyttö

Tupakkatuotteiden (mm. tupakan, sähkötupakan, nuuskan), alkoholin ja huumaiden käyttö sekä niiden hallussapito on kielletty koulussa ja koulun välittömässä läheisyydessä.

Työrauha

Oppilaat tulevat oppitunneille ajoissa ja työskentelevät oppitunneilla työrauhaa häiritsemättä. Eväiden syönti sekä matkapuhelinten ja muiden viihdeelektronisten laitteiden käyttö on kielletty oppituntien aikana. Lukion opiskelija saa oppitunnilta myöhästyessään poissaolomerkinnän.

Työympäristö ja vuorovaikutus

Oppilaat kunnioittavat vanhaa koulurakennusta, käsittelevät huolellisesti ja varoen koulun omaisuutta sekä pitävät työympäristönsä mahdollisimman viihtyisänä. Oppilaiden tulee muistaa, että he edustavat kouluaan myös koulumatkoillaan, opintokäynneillään, retkillään ja koulutyön ulkopuolella. He luovat myönteistä kuvaa koulusta ja tuntevat vastuunsa sen oppilaina.

Ruokailu

Oppilaat asettuvat ruokalaan tullessaan jonoihin linjastojen mukaan ja jättävät päällysvaatteensa sekä suurikokoiset laukkunsa ja reppunsa ruokalan ulkopuolelle tai omiin kaappeihinsa. Oppilaat syövät kouluruokansa vain ruokasalissa, noudattavat hyviä pöytätapoja, jättävät paikkansa siistiksi ja noudattavat keittiöhenkilökunnan erikseen antamia ohjeita.

Kirjasto

Oppilaat käyttävät kirjastoa kirjojen ja lehtien lukemiseen ja lainaamiseen sekä muuhun tiedonhakuun tai opiskeluun. Kirjaston tietokoneet on ensisijaisesti ajateltu peruskoulun oppilaiden käyttöön, sillä lukiolaisilla on mahdollisuus käyttää tietokoneluokkia. Kirjastossa tulee ylläpitää hiljaista työskentelyympäristöä. Ruokien ja juomien nauttiminen kirjastossa on kielletty.

Tietokoneluokat

Tietokoneluokissa tulee noudattaa niiden käytöstä erikseen annettuja ohjeita. Lukiolaisilla on oikeus käyttää tietokoneluokkia välituntisin itsenäiseen työskentelyyn, kunhan se ei häiritse luokassa mahdollisesti tapahtuvaa muuta opetusta. Ruokien ja juomien nauttiminen on tietokoneluokissa kielletty.

Päällysvaatteiden säilytys

Oppilaat säilyttävät päällysvaatteensa kaapeissaan oppituntien ja ruokailun aikana sekä kirjastossa käydessään.

5. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Helsingin normaalilyseossa poissaolot ja myöhästymiset merkitään Wilma-ohjelmaan. Luokanohjaajat ja oppilashuoltohenkilöstö seuraavat poissaoloja aktiivisesti Wilman avulla. Luokanohjaajat keskustelevat oppilaiden kanssa, mikäli poissaoloja kertyy runsaasti ja/tai koulunkäynti häiriintyy poissaolojen takia. Terveysteen liittyvissä asioissa ohjataan oppilas ottamaan yhteyttä kouluterveydenhoitajaan. Huoltajat selvittävät syyt poissaoloihin. Mikäli selvityksiä ei ole annettu, luokanohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja he yhdessä suunnittelevat mahdollisia koulunkäyntiin liittyviä tukitoimia.

6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulun arjessa jokaisen tulee seurata kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta ja niihin mahdollisesti liittyviä riskejä. Havaituista riskeistä tulee tiedottaa esimiehelle korjaustoimien aikaansaamiseksi. Lisäksi kolmen vuoden välein tehtävässä lakisääteisessä kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa kiinnitetään huomiota myös mahdollisiin tapaturmariskeihin.

Koulutapaturmia ehkäistään ohjaamalla oppilaita oikeisiin ja turvallisiin työtapoihin ja tarvittavien suojavälineiden käyttöön. Luokissa, joissa tapaturmariski on tavallista suurempi, on ensiapukaapit. Lisäksi ensiapukaappi on kansliakäytävällä ja koulukeittiössä. Ensiapukaappien täydennysvarasto löytyy kansliakäytävältä myös.

Opettajien ensiapuvalmiudesta huolehditaan. Erityisesti tapaturmariskialttiiden aineiden opettajilla tulisi olla voimassa oleva ensiapukoulutus.

Käytännön ohjeet koulutapaturmien ensiavun järjestämisestä ja hoitoon ohjauksesta löytyvät ohjeesta: Toimintaohjeet koulutapaturman sattuessa. Tämä toimintaohje on nähtävissä koulun kotisivulla (ks liite 2).

Koulutapaturmia seurataan syksystä 2014 alkaen Koulutapaturmien seurantakaavakkeiden (THL) avulla. Kaavakkeen täyttää valvontavastuussa oleva opettaja jokaisesta koulutapaturmasta ja toimittaa kansliaan.

7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin sekä muiden päihteiden käyttö on kielletty järjestyssäännöissä. Mikäli oppilas käyttää kyseisiä aineita, otetaan yhteys huoltajaan sekä mahdollisesti tehdään lastensuojeluilmoitus. Katso Päihdetyön ohjelma (liite 3).

8. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinäältä

Asiaa on käsitelty jo tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä käsittelevässä kappaleessa (3.5). Kiusaamisen vastainen suunnitelma päivitetään kevään 2016 ja laitetaan koulumme kotisivulle (ks liite 4).

Helsingin normaalilyseossa on käytössä kaksi kiusaamisen vastaista menetelmää muiden perinteisempien interventioiden lisäksi (esimerkiksi keskustelut ja puhuttelut, jälki-istunnot sekä kasvatustilaukset).

9. Toiminta äkillisessä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisisuunnitelma sekä ohjeistus tapaturmien osalta liitteenä (liitteet 1 ja 2).

LIITE 1

Tämä suunnitelma on nähtävillä turvallisuussuunnitelman mukana kansiossa opettajainhuoneessa, koulun kotisivulla ja esitellään kerran vuodessa henkilökuntakokouksessa.

1. Turvallisuussuunnitelma ja kriisisuunnitelma

Turvallisuussuunnitelman tarkoituksena on auttaa koulua ehkäisemään onnettomuuksia ja kriisitilanteita ja selviytymään niistä mahdollisimman hyvin Turvallisuussuunnitelman avulla huolehditaan turvallisesta kouluympäristöstä ja ehkäistään kriisien syntymistä. Turvallisuussuunnitelma sisältää mm. poistumisohjeet, kiinteistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyvät ohjeet ja monia muita kriisitilanteen hoitamiseen liittyviä asioita. Kriisisuunnitelma on osa koulun turvallisuussuunnitelmaa ja täydentää sitä etenkin tiedotuksen ja jälkihoidon osalta.

2. Kriisitilanne

Kriisitilanne on äkillinen, ilman ennakkovaroitusta syntyvä tilanne, joka herättää voimakkaita tunnereaktioita ja jossa aiemmat kokemukset ja toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisitilanteita voivat olla esimerkiksi oppilaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema, väkivalta tai onnettomuus, joka koskettaa koulun väkeä tai tapahtuu lähialueella vaikuttaen myös kouluun. Tällainen tapahtuma saattaa koskettaa koko kouluyhteisöä, opettajankuntaa tai yksittäistä luokkaa tai ryhmää.

Kriisitilanteessa pitää toimia ripeästi ja turvata kouluyhteisön ja asianosaisten riittävä tiedonsaanti tapahtumasta. On myös huolehdittava siitä, että oppilaat ja henkilöstö voivat ilmaista tapahtuman herättämät ajatuksensa ja tunteensa ja saavat asianmukaista psykososiaalista tukea. Näiden toimien suunnittelemiseksi ja toteutumiseksi koulussa on kriisiryhmä.

3. Kriisiryhmä

Koulun kriisiryhmän muodostavat:

Johtava rehtori Tapio Lahtero (050-3501361) tai vararehtori	Yleisvastuu, tiedottaminen
Asterehtorit (kaikki paikalla olevat)	Oman vastuuasteen kysymykset
Peruskoulu: Juha-Pekka Husso 050-3243163	
Lukio: Tuula Koskimies-Sirén 050-3243151	
Vahtimestari 02941 28156 (yksi paikalla olevista): Eevi Agurauja, Mirja Karlsson	Kiinteistöön liittyvät asiat

Kouluterveydenhoitaja Silja Helistö 050-310 5573	Ensiapu, yhteydet sairaalaan yms.
--	-----------------------------------

Koulupsykologi Sofia Lindgren 040-669 2074	Psykologinen kriisi- ja jälkihoidon valmistelu
--	--

Koulukuraattori
Nicolas Recorbet 040-6620329

Työsuojeluvaltuutettu Jorma Falkenberg 050 4480911	Työsuojelunäkökohdat
--	----------------------

Turvallisuusvastaava
Vesa Åhs 040-1726779

Turvallisuusnäkökohdat

Tietotekniikkatukihenkilö

Tietoturva

Ville Laustela 02941 28122

Vastuualueita ei ole tässä kuvattu kattavasti, mutta keskeinen vastuualue nimetty, ks. myös seuraava.

Akuutissa kriisitilanteessa ryhmän paikalla olevat jäsenet hoitavat tilanteen johtamisen käytettävissä olevin voimavaroin, tarpeen tullen hälyttävät muita paikalle tai täydentävät ryhmää tarpeen mukaan

Vastuualueista:

- kun kyseessä on koko koulua koskeva kriisi, johtaa tilannetta johtava rehtori. Yksittäistä oppilasta tai luokkaa koskevaa kriisitilannetta hoitaa pääsääntöisesti luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja käyttäen tarvittaessa apuna muuta henkilökuntaa.
- ensiapua vaativista tilanteista vastaa pääsääntöisesti terveydenhoitaja, mikäli hän ei ole paikalla, kuka tahansa ensiaputaitoinen henkilö. Ambulanssin hälyttää se, joka näkee sen tarpeen ja hän ilmoittaa heti tehneensä hälytyksen
- psykologisen jälkihoidon tarpeen ja arvioinnin tekee koulupsykologi yhdessä rehtorin ja muun kriisiryhmän kanssa
- asianomaisille tiedottamisesta sopii kriisiryhmä keskuudessaan
- muun koteihin suunnatun tiedottamisen hoitavat rehtori ja luokanohjaajat
- tiedotusvälineille annettavat lausunnot hoitaa johtava rehtori.

4.1. Toiminta akuuttitilanteessa

Akuutissa tilanteessa toimintaa johtaa johtava rehtori apunaan kriisiryhmän paikalla olevat jäsenet.

Perustoimintaohje henkilöstön jäsenelle, joka ensimmäisenä havaitsee kriisitilanteen:

- anna välitön ensiapu tarvittaessa
- varmista, että saatu tieto on oikeaa
- ota yhteys kriisiryhmän jäseniin, ensisijaisesti rehtoriin
- vastaa tilanteen hoitumisesta paikan päällä muun paikalla olevan henkilöstön tukemana siihen asti kun kriisijohto ottaa tilanteen hoitaakseen.

Yksityiskohtaisemmat ohjeet toiminnasta akuutissa kriisitilanteessa löytyvät turvallisuus-suunnitelmasta. Mm. koulun nopea tyhjentäminen tapahtuu turvallisuussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Myös tilanteiden harjoittelu turvallisuussuunnitelman mukaan.

4.2. Välitön tiedottaminen

Tiedottamisessa pääperiaate on, että koko koulu yhteisölle kerrotaan nopeasti ja avoimesti yhteisöä kohdanneesta kriisitilanteesta. Tällä tavoin vähennetään tapahtuman synnyttämää huolta ja ahdistusta ja helpotetaan kriisin jälkihoitoa. Tämän toteuttamistapaa joudutaan muokkaamaan kulloisenkin tilanteen mukaisesti, mutta perusmenettelytapa on:

- 1) johtava rehtori (tai hänen poissa ollessaan hänen varahenkilönsä) lähettää henkilöstölle sähköpostitse tiedotteen, jossa muistutetaan alla olevista toimista. Tätä pyritään mahdollisuuksien mukaan täydentämään suullisella ohjeistuksella
- 2) päivänavauksessa (joko radiosta tai juhlasalissa)

- kerrotaan todenmukaisesti, mitä on tapahtunut. "Todenmukainen" ei tarkoita, että on itsestään selvää, mitä kerrotaan. Se mitä kerrotaan on totta, mutta kerrottavat tosiasiat joudutaan valitsemaan tavattoman monien tosiasioiden joukosta, koska kaikkia tosiasioita ei koskaan voi kertoa. Valinnassa on otettava huomioon mm. tilanne ja kuulijoiden ikä
 - todetaan myös, että tapahtunut herättää monenlaisia tunteita ja ajatuksia
 - toimintatendenssin suuntaaminen: miten voit auttaa, tukea, muistaa. Jos mahdollista/tarpeen niin myös, miten voit edistää turvallisuutta omassa ympäristössä. Voimakkaaseen tunteeseen liittyy aina toimintatendenssi ja se pitää suunnata rakentavasti
 - kerrotaan että kuka tahansa voi halutessaan käydä keskustelemassa asiasta esim. kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin kanssa tai ottaa yhteyttä kriisipäivystykseen (mainitaan, että puhelinnumerot tulevat olemaan koulun televisioruudulle päivän aikana)
 - mahdollisesti vietetään hiljainen hetki uhrien muistolle
- 3) päivänavauksen jälkeisillä tunteilla annetaan mahdollisuus lisäkeskusteluun asiasta
 - 4) koulun ilmoitustauluille sijoitetaan tarjolla olevien kriisipuhelinten numerot
 - 5) liputus yms. järjestelyt yleisten ohjeiden (valtakunnalliset, kaupunkikohtaiset, koulujen tms.) mukaisesti

Jos kriisitapahtuma koskee nimenomaan Normaalilyseota, pitää akuutissa kriisitilanteessa lisäksi punnita tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja hoitaa koteihin ja muille asianosaisille suunnattava tiedottaminen. Tapahtuman jälkeen voi olla tiedottamistarvetta samoihin suuntiin.

5. Kriisin jälkihoito

Tässä voidaan erottaa neljä kokonaisuutta, jotka ovat yhteydessä keskenään.

5a. Tapahtuneesta tiedottaminen kouluuyhteisössä ja mahdollisesti kouluuyhteisön ulkopuolelle

Akuutin tilanteen tapaan jälkihoidossakin voidaan tarvita kouluuyhteisön sisällä tiedottamista ja ulospäin, esimerkiksi tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja toisaalta tiedottamista koteihin. Rehtorit ja/tai kriisiryhmä tekevät päätökset näistä toimista

5b. Huomioiminen, muistaminen, kunnioittaminen ym. sururituaalit (etenkin kuolemantapauksissa)

Järjestetään oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus ilmaista osanottonsa, surunvalittelunsa, mikäli tähän vielä on tarvetta akuuttitilanteessa mahdollisesti tapahtuneen muistamisen lisäksi. Tämä voi edellyttää yhteyttä tapahtuman koskettamiin perheisiin yhtäältä osanoton ilmaisemiseksi ja toisaalta sen sopimiseksi, miten asiaa voidaan esim. luokassa käsitellä lasten kanssa

5c. Kriisin psykologinen jälkihoito

Joskus tämä voi olla sama kuin kohdat 5a ja 5b. Joskus tämä vaatii omat erityiset toimenpiteensä, esim. ns. debriefing -työskentelyn, jossa asianosaiset (yhtenä ryhmänä tai eriyettyinä ryhminä) saavat tilaisuuden käydä läpi tapahtumaan liittyvät muistonsa, ajatuksensa ja tunteensa. Tähän tarvitaan usein yhteisön ulkopuolinen vetäjä. Yliopiston henkilökunnan terveydenhuollosta huolehtii Mehiläinen oy. Debriefing -palvelua pyydetään työterveyshuollosta, puhelin **010 414 0666 (keskus)**.

Pyynnön kriisitilanteen psykologisesta jälkihoidosta esittää koulun kriisiryhmä siten, että rehtori on ollut kriisiryhmässä mukana päätöstä tekemässä. Rehtori on kriisiryhmän jäsen, mutta joissain tilanteissa kriisiryhmä joutuu tekemään kriisiin liittyviä akuuttitoimia sillä hetkellä paikalla olevien jäsentensä voimin. Psykologisen jälkihoidon osalta päätöstä ei tehdä ennen kuin rehtori on ollut mukana asiaa päättämässä. Tämä siksi, että hän on koulun johtaja ja psykologisen jälkihoidon toteuttaminen vaikuttaa monin tavoin koko koulun toimintaan. Asian valmistelu on kriisiryhmässä koulupsykologin vastuulla.

5d. Jälkiarviointi

Koulun kriisiryhmän tulee kriisitilanteen jälkeen kokoontua arvioimaan tapahtunutta ja miettimään kokemuksia seuraavien kriisien kohtaamisen kannalta.

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero	112 (poliisi, palokunta, ambulanssi)
Sosiaalipäivystys	0206 96006 (24 h/vrk)
Sairaanhoitopalvelujen neuvonta	09 310 10023 (24 h/vrk)
Myrkytystietokeskus	09 471977

Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito 16 v ja sitä vanhemmat 09 310 65721
(Auroran sairaala, os. Nordenskiöldinkatu 20 rak. 14)

Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito < 16 v 09 310 10023
(HUS/Lasten ja nuorten sairaala, Stenbäckink.11)

Kiireellinen psykiatrinen sairaanhoito, hoitoon suostumaton 09 310 10023
välittää lääkärin käynnille arvioimaan terveydentilan ja tarpeen tahdonvastaiseen hoitoon.

LIITTEET

Kriisikansioon liitetään mukaan kriisejä ja niistä selviytymistä laajemmin käsitteleviä aineistoja

Välittömästi tapaturman sattuessa

Heti tapaturman satuttua valvova opettaja tekee tilannearvion ja antaa tarvittavan välittömän ensiavun.

Lievisissä tapaturmissa oppilas/opiskelija saatetaan tarvittaessa kouluterveydenhoitajan vastaanotolle, mikäli opettajan antama ensiapu ei riitä (ensin soitto terveydenhoitajalle, puh. 050-3105573).

Vakavissa tapaturmissa (jotka vaativat lääkärin arviota) tai jos kouluterveydenhoitaja ei ole paikalla, oppilas/opiskelija saatetaan Viiskulman terveysasemalle (Pursimiehenkatu 4, 00150 Helsinki) tai muuhun julkiseen hoitopaikkaan. Epäselvissä tilanteissa neuvoa voi kysyä yleisestä hälytysnumerosta (112) tai sairaanhoidon neuvontapuhelinnumerosta (09-10023, vuoden 2015 alusta: 09 31010023), ja toimitaan saatujen ohjeiden mukaisesti. Koulutapaturmissa otetaan yhteys oppilaan/opiskelijan huoltajaan.

Jatkohoitoon saattajaksi lähtee huoltaja tai, jos häntä ei tavoiteta/hän ei pääse, saattajaksi lähtee koululta täysi-ikäinen saattaja (koulun edustaja).

Jatkohoitoon mennään joko huoltajan kyydillä, taksilla tai ambulanssilla tilanteesta riippuen (taksikortteja saa osastosihteereiltä tai johtavalta rehtorilta).

Koulutapaturmien seurantalomake

Kaikista koulutapaturmista täytetään Koulutapaturmien seurantalomake (THL). Lomakkeen täyttää sitä tuntia tai välituntia valvova opettaja, jonka valvonta-ajalla tapaturma on sattunut. Jos oppilas on hakeutunut itsenäisesti kouluterveydenhoitajalle, täyttää lomakkeen alustavasti kouluterveydenhoitaja ja valvontavastuussa oleva opettaja täydentää. Lomake toimitetaan aina peruskoulun kansliaan, vaikka korvattavia kustannuksia ei syntyisikään.

Opettaja informoi oppilasta / huoltajaa koulutapaturmien vakuutuksista ja korvausten hakumenettelystä.

Lomakkeita on saatavilla kanslian edestä hyllyköstä, ensiapukaapeista sekä koulun kotisivulta.

Vakuutusyhtiöt (IF ja Lähitapiola)

Tarvittaessa ilmoituksen vahingosta vakuutusyhtiötä varten täyttää valvova opettaja peruskoulun kansliassa.

Hoidosta aiheutuneista kustannuksista haetaan JÄLKIKÄTEEN korvauksia:

- 1) IF-vakuutusyhtiöltä (puh. 09-191919), jos tapaturma on sattunut teoritunnilla, välitunnilla, liikuntatunnilla tai koulumatkalla yms.

- 2) Lähitapiola-vakuutusyhtiöltä (puh 09-453 3700), jos tapaturma on sattunut opetuksen työnomaisissa olosuhteissa (tekninen työ, tekstiilityö, kotitalous, kemian ja fyysiikan laboratoriotyöt yms)

Epäselvissä asioissa neuvoa voi kysyä peruskoulun kansliasta (puh.02941 28162).

PÄIHDETYÖN TOIMINTAOHJELMA

LIITE 3

Helsingin normaalilyseon tavoitteena on yhteistyössä kotien ja muiden tahojen kanssa antaa oppilaille sellaisia valmiuksia, että he eivät elämässään vahingoita päihteillä itseään eivätkä muita. Koulun päihdetyön toimintaohjelman tarkoitus on olla tukena terveiden elämäntapojen edistämiseksi ja päihteiden väärinkäytön ehkäisemiseksi. Samalla ohjelma sisältää ohjeita siitä, miten päihteiden epäiltyyn tai todettuun käyttöön, hallussapitoon ja välittämiseen puututaan. Ohjelman on valmistellut koulun oppilashuoltohenkilöstö ja valmisteluprosessissa on kuultu opettajakunnan, oppilaskunnan ja vanhempien näkemyksiä.

1. Tavoitteet

Tavoitteena on

- luoda ja ylläpitää turvallinen ja terveellinen oppimis- ja työympäristö, jossa korostuvat avoin ja myönteinen elämänasenne, tulevaisuudenusko sekä vastuullisuus lähimmäisistä ja yhteisöstä. Näin pyritään ennaltaehkäisemään tilanteita, joissa esiintyy päihteiden tarjontaa tai niiden käyttöä.
- tiedottaa päihteisiin liittyvistä asioista kouluyhteisölle.
- osata ennaltaehkäistä päihdeongelmia.
- osata tunnistaa, auttaa ja puuttua tarkoituksenmukaisin keinoin päihdeongelmaan ja ohjata apua tarvitseva henkilö asianmukaiseen hoitoon.
- toimia yhdessä luottamuksella.

2. Tupakka- ja päihdelainsäädännön määräykset

2.1. Tupakkalaki

- Tupakkatuotteen sekä suora että epäsuora mainonta on kielletty (8§).
- Tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä ei saa elinkeinotoiminnassa myydä eikä muutoin luovuttaa henkilölle, joka on 18 vuotta nuorempi (10§).
- Tupakointi on kielletty mm. (12§)
 - o oppilaitosten nuorille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä niiden pääasiassa 18 vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoilualueilla
 - o virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa
 - o työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa.

2.2. Alkoholilaki

- Alaikäisen alkoholin käytön kieltää alkoholilaki (mm. 34§).
- Alle 18-vuotiaita koskevia säädöksiä:
 - o ei oikeutta pitää hallussaan mitään alkoholijuomia.
 - o ei saa anniskella eikä myydä alkoholijuomia.
 - o alkoholijuomien välittäminen korvauksettakin on kielletty: rangaistuksena sakkoa tai enintään 6 kuukautta vankeutta.
 - o alkoholijuomien välittämisestä korvausta vastaan sakkoa tai enintään 2 vuotta vankeutta.

2.3. Huumausainelaki

Huumausaineen tuotanto, valmistus, maahantuonti, maastavienti, jakelu, kauppa, hallussapito ja käyttö on kielletty muihin kuin lääkinnällisiin, tieteellisiin tai huumausainerikosten ehkäisemistä tai tutkintaa edistäviin tarkoituksiin on kiellettyä (3 § yleiskielto).

3. Koulun järjestyssääntö

Koulun järjestyssäännössä sanotaan:

”Tupakkatuotteiden (mm. tupakan, sähkötupakan, nuuskan), alkoholin ja huumeiden käyttö sekä niiden hallussapito on kielletty koulussa ja koulun välittömässä läheisyydessä” (Opettajakokous 5.3.2014).

4. Yhteistyötahoja

Päihdetyössä tarvitaan monien eri tahojen yhteistyötä ja kokemusta. Kotien ja koulun oppilaskuntien kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi ainakin seuraavat tahot pyritään ottamaan huomioon ja käyttämään niitä resursseina Helsingin normaalilyseossa tehtävässä päihdetyössä.

Taho	Yhteystieto
Klaari	09 31044756
Nuorisoasiainkeskus	09 310 89 00
Sosiaalipäivystys 24h	020696006
Lastensuojelu	09 310 74074
Tuomiokirkko seurakunta	09 23406220 (nuorisotyönohjaaja)
Poliisi, erityisesti nuorisopoliisi, huumeepoliisi	112
Päihdeneuvonta Helsingin Diakonissalaitos	0977501(vaihde)
Helsingin terveysneuvonta 24h	09 31010023
Mehiläisen työterveyshuolto	0104140112
Yleinen hätänumero	112
Helsingin yliopisto, yhteistyömahdollisuudet tiedekuntien ja laitosten kanssa	02941 911 (yliopiston vaihde)

5. Ennaltaehkäisy

Lapsilla ja nuorilla on oikeus saada tietoa päihteistä, niiden vaikutuksista ja vaaroista.

- Päihdetietoutta annetaan eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti. Lisäksi asiasta keskustellaan silloin, kun päihdeasiat nousevat esille esimerkiksi luokkatilanteissa tai julkisessa keskustelussa.
- Päihdetietoutta annetaan keskitetysti terveystiedon opetuksen yhteydessä sekä yläkoulussa että lukiossa.
- Yhteistyö vanhempien kanssa on päihdetyössä erityisen tärkeää. Koulun vanhempainilloissa ja luokkakohtaisissa tilaisuuksissa varataan kouluasioiden lisäksi aikaa avoimelle keskustelulle nuoren kehityksestä, perhe-elämästä, vapaa-ajan vietosta ja päihdekysymyksistä.
- Kouluterveydenhuollon terveystarkastuksien yhteydessä keskustellaan myös tupakasta/nuuskasta ja muista päihteistä. Terveystarkastusohjelma liite 1.
- Ulkopuolisia asiantuntijoita voidaan käyttää luokkaopetuksessa, vanhempainiltojen

asiantuntijoina sekä opettajien ja muun henkilökunnan koulutuksessa.

6. Toimenpiteet päihteidenkäyttötilanteissa

Päihteiden käyttö, niiden hallussapito ja välittäminen on kielletty koulussa ja koulun järjestämissä tilanteissa. Tämän toimintaohjelman piiriin kuuluu myös koulun opettajien ja oppilaiden tietoon tullut päihteiden käyttö koulun ulkopuolella. Tieto päihteiden käytöstä välitetään aina oppilaan huoltajalle tai oppilaan asioista vastaavalle viranomaiselle.

6.1. Päihtyneenä koulussa

Jos oppilas on päihtyneenä koulussa tai muussa koulunkäyntiin liittyvässä tilanteessa

- oppilas otetaan eroon muista oppilaista. Aikuiset eivät jätä oppilasta yksin.

Mahdollisuuksien mukaan oppilas saatetaan terveydenhoitajalle.

- jos oppilas on vaaraksi itselleen tai myrkytysvaarassa, hänet toimitetaan hoitoon tilaamalla ambulanssi puh.112.

- jos oppilas on vaaraksi muille, ilmoitetaan poliisille puh. 10022

- tarvittaessa annetaan ensiapua.

- ilmoitetaan oppilaan huoltajalle, joka huolehtii oppilaan kotiin / hoitoon.

- oppilashuoltohenkilöstö neuvottelee ja sopii jatkotoimista.

6.2. Koulun ulkopuolella

Kun tietoon tulee jotakuta oppilasta koskeva koulun ulkopuolinen päihteiden käyttö, on periaatteena tukea oppilasta kertomaan asiasta jollekin kouluyhteisössä työskentelevälle aikuiselle. Asia tuodaan oppilashuoltohenkilöstön tietoon, joka päättää jatkotoimista.

7. Toimenpiteet, kun oppilas tupakoi koulussa, koulun välittömässä läheisyydessä tai koulunkäyntiin liittyvässä tilanteessa

- Tupakointiin puututaan huomauttamalla tupakoinnista ja tiedottamalla siitä luokanvalvojalle ja/ tai rehtorille.

- Oppilaan huoltajille välitetään tieto tupakoinnista.

- Oppilaalle tulee erilaisia seuraamuksia, esimerkiksi puhuttelu, kasvatustalkoot ja/tai jälki-istunto.

1 Kiusaamisen vastaisen suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

Normaalilyseon opetussuunnitelma edellyttää oppilaiden keskinäistä ja oppilaiden ja henkilökunnan välistä myönteistä käyttäytymistä. Kaikkien kouluyhteisöön kuuluvien on käyttäytyttävä asiallisesti ja ystävällisesti toisiaan kohtaan. Opetussuunnitelmassa sanotaan näin:

Opiskelussa suositaan työ- ja toimintamuotoja, jotka kasvattavat opiskelijoiden ja oppilaiden yhteishenkeä ja joissa itsetunto, sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky kehittyvät...

Koulumme on opiskelumyönteinen oppimisympäristö, jossa oppilaat, opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta arvostavat toisiaan ja jossa jokainen jäsen on tärkeä ja arvokas.

Helsingin normaalilyseon järjestyssäännössä on seuraavanlainen teksti:

Oppilaat työskentelevät koulussa sopuisasti ja toisia sekä toisten näkemyksiä ja mielipiteitä kunnioittaen: he ovat ystävällisiä ja kohteliaita toisilleen, opettajille ja muille aikuisille sekä huolehtivat koulurakennuksen ja sen ympäristön siisteydestä.

Kiusaamisella tarkoitetaan kaikkea toimintaa, jonka tarkoituksena on vahingoittaa toista osapuolta henkisesti tai fyysisesti. Kiisaaminen voi olla:

- sanallista
- epäsuoraa (esimerkiksi ryhmän ulkopuolelle sulkeminen, ilkeiden juttujen levittäminen)
- fyysistä (lyömistä, tönimistä)
- netissä tai kännykän kautta tapahtuvaa

Helsingin normaalilyseon kiusaamisen vastaisessa suunnitelma koostuu kolmella ei osaluueella tehtävistä toimenpiteistä: koko koulun tasolla tehtävät toimet, luokkien tasolla tehtävät toimet ja yksittäisiin kiusaamistapauksiin puuttumisen kuuluvat toimet.

Helsingin normaalilyseossa toimii yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä. Ryhmän tarkoituksena on suunnitella ja arvioida ennaltaehkäiseviä yhteisöllisiä toimenpiteitä koko koulun tasolla.

2 Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Opettajien johdolla käydään luokissa keskustelua kiusaamisesta ja ihmisten välisestä kanssakäymisestä Normaalilyseossa. Näitä keskusteluja käydään mm. 7. luokkien alussa opiskelutaitojen kurssilla, opinto-ohjauksen tunneilla, terveystiedon tunneilla, luokanohjaajan tuokioissa ja myös muilla oppitunneilla.

Kiusaamista käsitellään systemaattisesti **KivaKoulu**-menetelmän puitteissa niin sanotuilla teematunneilla. Tunneilla hyödynnetään Turun yliopiston psykologian laitoksen kehittämiä materiaaleja (www.kivakoulu.fi).

Alla KivaKoulu-menetelmän teemat jaksoihin sijoitettuna:

AIHE	AJANKOHTA	KÄYTETTÄVÄ AIKA	OHJAAJAT
Teema 1: VUOROVAIKUTUS RYHMÄSSÄ	jakso 1 (luokanohjaajan tunnilla)	3x75 min	luokanohjaajat
Teema 2: MINÄ JA MUUT	jakso 2 (opinto-ohjauksen tunnilla)	2x75 min	opinto-ohjaajat
Teema 3: KIUSAAMISEN MUODOT JA MEKANISMIT	jakso 3 (terveystiedon tunnilla)	3x75 min	terveystiedon opettajat
Teema 4: KIUSAAMISEN SEURAUKSET JA VASTAVOIMAT	jakso 4 ja 5 (jaksojen alun luokanohjaajan tunneilla)	2x75 min	luokanohjaajat
Yhteenveto sekä kartointus	jakso 5 (eri oppiainesten tunnilla)	1x75 min	kiva-tiimiläiset ja tuokioppilaat

Opettajille ja henkilökunnalle kerrataan vuosittain KivaKoulu-ohjelman toiminta sekä miten kiusaamistapaus ohjataan KivaKoulu-tiimin käsiteltäväksi. Mikäli kiusaamista ei saada loppumaan Kiva-tiimin avulla, kutsutaan huoltajat koululle pohtimaan jatkotoimenpiteitä.

Helsingin normaalilyseossa toimii **vertaissovittelu**, mikä on kiusaamisen ennaltaehkäisevää toimintaa. Vertaissovittelussa koulutetut, ristiriidan osapuolia vanhemmat oppilaat auttavat ristiriidan osallisia itse löytämään ratkaisun tilanteeseen ja tekemään sopimuksen, jonka myötä mielihahaa tuottanut käyttäytyminen muuttuu. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden sosiaalisia taitoja niin, että myös hankalista ja ikävistä asioista voidaan puhua ja sopia keskustellen. Mahdollisimman varhaisella puuttumisella pyritään siihen, että erilaiset mielihahaa tuottavat tilanteet voidaan käsitellä heti ennen kuin ristiriidat kärjistyvät ja muuttuvat pitkäkestoisimmiksi. Vertaissovittelutoiminta on siis yksi kiusaamisen vastainen varhaisen puuttumisen keino. Monimutkaisissa sovittelutapauksissa käytössä voi olla myös aikuisjohdoinen sovittelu.

Kouluterveydenhuollon vuosittaisissa terveystarkastuksissa kysytään peruskoululaisilta systemaattisesti luokan ilmapiiristä ja kiusaamisesta muiden terveyteen vaikuttavien asioiden ohessa ja tarvittaessa ohjataan tilanteen selvittelyyn.

Lukiolaisten terveystarkastuksissa kysytään opiskelijalta ryhmän ilmapiiristä sekä sosiaalisista suhteista. Samoin kysytään henkisestä hyvinvoinnista ja elämäntilanteesta sekä opintojen sujumisesta.

3 Toiminta yksittäisen kiusaamistapauksen yhteydessä

Koulussa toimii KivaKoulu-ohjelman puitteissa koostumukseltaan laaja-alainen KivaKoulu-tiimi, kivatiiimin jäsenet, jossa toimii peruskoulun rehtori, erityis- ja aineenopettajat, koulukuraattori sekä opinto-ohjaaja. Ryhmää täydennetään tarvittaessa.

Kiusaamistapauksen tullessa esille, KivaKoulu-tiimi ottaa asian hoitaakseen. Tiimiläiset keskustelevat kiusatun kanssa ja tuovat esille sen, ettei koulussamme sallita kiusaamista ja se saadaan loppumaan. He keskustelevat kiusaajien kanssa erikseen ja järjestävät myös seurannan 1 – 2 viikon kuluttua kiusaamistapauksen käsittelyn aloittamisesta. Tapaukset ja selvittämiskeskustelut kirjataan KivaKoulu-ohjelman ohjeiden mukaisesti. Helsingin normaalilyseossa käytetään selvittämiskeskusteluissa kiusaamisen tuomitsevaa menetelmää (kts. tarkemmin www.kivakoulu.fi). Vuosittain lukuvuoden päättyessä tehdään kiusaamiskartoituskysely oppilaille, joista saatavat tulokset ovat koulun käytössä ja jonka pohjalta toimintaa voidaan arvioida.

Kiusaamistapauksiin voidaan myös puuttua perinteisin puhutteluin, keskusteluin ja perusopetuslaissa mainituin keinoin (kasvatuskeskustelu, jälki-istunto).

liite

KIUSAAMINEN VASTAINEN ENNALTA EHKÄISEVÄ TYÖ

4.1 Koko Helsingin normaalilyseo

- Vertaissovittelutoiminta
- KivaKoulu-teemat (7-lk) ja kohdennetut toimet
- Oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen (mm. oppilaskuntien hallitukset, verso-oppilaat, oppilasjäsenet työryhmissä, kerhotoiminta)
- Aikuisten helppo tavoitettavuus
- Luokanohjaajilla perusohjenuorana kasvatuskumppanuus
- Yhteiset teemapäivät ja tapahtumat (mm. koulukulttuuripäivä, Norssi-Ressu –kamppailupäivä, Norssin päivä ja yhteiset juhlat)
- Luokanohjaajien sekä ryhmänohjaajien tunnit jaksojen alussa sekä lo-tuokiot / ro-tuokiot viikoittain
- Oppitunneilla itsetunnon vahvistaminen, ryhmäytytys ja hyvä ilmapiiri (mm syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäiseminen)
- Tarvittaessa 3-portainen interventio koko luokalle (luokanohjaaja sekä oppilashuoltohenkilöstö)
- Välituntitoimintaa lisää mahdollisuuksien mukaan

- Vuositasoittain palaverit ko opettajien kesken
- Vanhempainyhdistyksen toiminta
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Tutor-toiminta lukiossa ja tukioppilastoiminta peruskoulussa

4.2 Seitsemänsillä luokilla

- Tutustumispäivä 7-luokkalaisille (ns Luukki-päivä) elokuussa, johon osallistuvat:
 - uudet 7-luokkalaiset
 - oppilashuoltohenkilöstö
 - 7-luokkien luokanohjaajat
 - tukioppilaat ja heidän ohjaajansa
 - tukioppilaat kuulemassa seuraavana päivänä seiskojen kommentteja lo-tuoki-ossa (päivän purku luokanohjaajan johdolla)
 - asukastalo Betanian nuoriso-ohjaajat
- Tukioppilaiden pitämät ryhmäytymistunnit (ns leikkitunnit)
- Erilliset luokanohjaajien tunnit 1. jaksossa
- Mopodisko 7-luokkalaisille, jossa oppilaiden mukana luokanohjaajat, nuoriso-ohjaajat, tukioppilaat ja heidän ohjaajansa sekä peruskoulun rehtori

4.3 Kahdeksansilla luokilla

- Päivän luokkaretki
- Tukioppilaiden pitämiä tunteja

4.4 Yhdeksänsillä luokilla

- Leirikoulun valmistelu ja toteutus
- Mahdollisuus osallistua tukioppilas- ja vertaissovittelutoimintaan
- Mahdollinen oppilaiden järjestämä 9-luokan gaala-tapahtuma kevätkuuhlapäivänä